

Жабська І. Р.,

здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ПРОБЛЕМА НАСТУПНОСТІ У НАВЧАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ НА СПІЛЬНУ РОБОТУ

Одним з найважливіших питань методики навчання математики в умовах реалізації нового освітнього стандарту, який створює умови для продовження реформи «Нова українська школа» у 5-9 класах, є питання наступності. Математика – основоположна частина математичної освіти і важливо, щоб учні, перейшовши з початкової школи до середньої, могли реалізовувати на практиці сформовані вміння розв'язувати різні види типових задач, зокрема задач на спільну роботу. Основна проблема полягає в тому, що учні початкової школи, зазвичай, просто запам'ятовують хід розв'язання означеного виду задач, проте не розуміють самої сутності задачі та не вміють встановлювати логічні зв'язки між подібними явищами, що призводить до подальших проблем у вивченні математики в середній та старшій школі [1].

Почнемо з того, що задачі на спільну роботу (коли дії виконавців спрямовані на один результат, коли дії виконавців спрямовані на протилежний результат) – це задачі з трійкою взаємопов'язаних величин: робота (загальний виробіток), час та продуктивність праці. Також особливістю задач є те, що в них робота виконується одночасно кількома людьми. Ознайомлення з трійкою взаємопов'язаних величин відбувається на основі розв'язування прямої і складання двох обернених задач. Це допомагає учням 3 класу краще зрозуміти правила про взаємозв'язок між величинами: щоб знайти виконану роботу, треба продуктивність праці помножити на час; щоб знайти час, треба виконану роботу поділити на продуктивність праці; щоб знайти продуктивність праці, треба виконану роботу поділити на час, за який її виконали [2; 4].

Під час роботи над задачами на спільну роботу дуже важливо, щоб учні розуміли, що: продуктивність спільної роботи дорівнює сумі продуктивностей її учасників; час спільної роботи завжди менший від часу роботи кожного учасника окремо (числові значення часу додавати не можна).

Привчати дітей до правильної термінології та розуміння цієї термінології потрібно, ще з початку розв'язання перших задач на спільну роботу [4].

У 4 класі учні продовжують вивчати задачі, у яких не дано продуктивність кожного виконавця, на знаходження продуктивності спільної роботи (спільна продуктивність є сумою продуктивностей кожного виконавця); у яких не вказана продуктивність кожного виконавця, на знаходження часу спільної роботи та обернені до них: на знаходження загального виробітку при спільній праці, на знаходження загального виробітку або часу роботи одного з виконавців (спільна продуктивність є сумою продуктивностей кожного виконавця); у яких не вказана продуктивність кожного виконавця, а спільна продуктивність є різницею продуктивностей виконавців [5].

Щоб учні вміли розпізнавати задачі на спільну роботу, треба навчити їх перефразовувати запитання задачі. Наприклад: «Скільки кексів випечуть обидва кондитери за годину?» - це питання можна поставити по-іншому: «Скільки кексів випечуть обидва кондитери, працюючи разом?» [2; 4].

Сформовані у початковій школі математичні компетентності є пропедевтичними по відношенню до програмових завдань з математики для 5-6 класів. Зміст курсу передбачає узагальнення та розвиток, здобутих у початковій школі математичних знань, умінь та навичок розв'язування задач на спільну роботу на новому матеріалі, зокрема, на множині дробових чисел (загальний виробіток приймається за одиницю, виконуються операції над дробовими числами). Водночас, це не змінює загальних сформованих підходів до розв'язування даного виду типових задач, поняття вводяться на конкретних прикладах з опорою на математичну змістову лінію початкової школи із

збереженням принципів наступності, системності тощо. Висновки щодо взаємозв'язку між загальним виробітком, часом та продуктивністю спільної праці робляться, виходячи з наочного розгляду та дослідного обґрунтування, використання та узагальнення життєвого досвіду учнів [3].

Отже, змістова лінія «Математичні задачі і дослідження» є наскрізною. Математика середньої школи ґрунтується саме на уже отриманих та засвоєних знаннях, уміннях та навичках, а тому важливо для вчителя, щоб учень початкової школи не тільки усвідомлено вмів розв'язувати задачі на спільну роботу, але й зрозумів, що тільки якісне навчання забезпечує формування математичних компетентностей, що для випускника початкової школи стане підґрунтям у його подальшому житті. Адже на сучасному етапі все більше професій потребують застосування математичних знань (фізика, хімія, інформатика, фінанси, бізнес тощо). Не забуваємо, що і в повсякденному житті людина часто має справу з розрахунками, плануванням і моделюванням різних ситуацій тощо. Тому вивчаючи, не тільки задачі на спільну роботу, а й будь-яку іншу тему з математики, важливо пов'язувати її зміст з практичними життєвими задачами чи з іншими навчальними предметами, доводити на конкретних прикладах її практичну значущість.

Список використаних джерел

1. Карапузова Наталія. Дослідження задач на спільну роботу у початковій школі / Наталія Карапузова // Імідж сучасного педагога. – 2020.– №1.– С.83 – 88.
2. Богданович М. В., Козак М. В., Король Я. А. Богданович М. В. Методика викладання математики в початкових класах : навчальний посібник / М. В. Богданович, М. В. Козак, Я. А. Король. – 4-те вид., переробл. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. – 368 с.

3. Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закл. загальної середньої освіти / С. О. Скворцова, Н. А. Тарасенкова. – Київ: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2021. – 54 с.
4. Скворцова С. О. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2020. – 320 с.
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. – К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2019. – 240 с.

Жигора І. В.,

*кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка
кафедри методик дошкільної та початкової освіти
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка*

НЕСТАНДАРТНІ ВПРАВИ В СИСТЕМІ ОПРАЦЮВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Орфографічна грамотність є ознакою загальної мовної культури, яка в сучасному житті набуває дедалі більшого значення. Формування правописної грамотності здійснюється різними шляхами, одним із найефективніших напрямів є використання нестандартних завдань.

За нашими спостереженнями, такі види роботи є досить незвичними для учнів, а тому цікавими для молодших школярів, ефективними для закріплення й контролю рівня засвоєння програмованого матеріалу. Вони забезпечують активну роботу учнів та швидку перевірку вчителем. До того ж дозволяють